

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра обліку і аудиту

Затверджено
проф. Гавришук С. В. 17 червня

ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки

бакалавра

напряму

6.030509 – Облік і аудит

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Звітність підприємств» для студентів 4 курсу за напрямом підготовки 0305 «Економіка і підприємництво», спеціальністю 6.030509 – «Облік і аудит»

” 8 ” 05 , 2015 р. - 23 с.

Розробники:
к.е.н., доц. кафедри обліку і аудиту

 Н.А. Букало

Рецензент:
к.е.н., доц. кафедри обліку і аудиту

 А.О. Фатенок-Ткачук

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри обліку і аудиту

протокол № 9 від 8.05 2015 р.

Завідувач кафедри:

 (Гадзевич О.І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту економіки та менеджменту

протокол № 8 від 03.06 2015 р.

Голова науково-методичної комісії інституту (Бегун С.І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 9 від 14.06 . 2015 р.

Вступ

Робоча програма навчальної нормативної дисципліни «Звітність підприємств» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Облік і аудит».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Звітність підприємств» є: порядок і методика складання фінансової, податкової та статистичної звітності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Звітність підприємств» є складовою частиною циклу фундаментальних дисциплін для підготовки студентів за економічним напрямком.

Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів – «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік», «Організація обліку на промислових підприємствах», «Податковий облік», «Фінанси підприємств», «Економічний аналіз», «Аудит», «Фінансовий аналіз». Цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання поставлених задач.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Методика складання фінансової звітності.
2. Інші види звітності підприємств.
3. Склад та зміст податкової та іншої звітності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 144 годин / 4,0 кредити ECTS.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	0305 – Економіка і підприємництво	нормативна
	6.030509 – «Облік і аудит»	
Модулів - 3		Рік підготовки – 4
Змістових модулів – 3		Семестр – 8
ІНДЗ: є		Лекції – 24 год.
Загальна кількість годин - 144		Практичні – 20 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):		Лабораторні ----- год.
Аудиторних - 2	бакалавр	Самостійна робота - 52 год.
самостійної роботи – 1,5		Індивідуальна робота – 48 год.
індивідуальної роботи – 0,5		Форма контролю: <u>іспит</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з основними методичними та методологічними питаннями фінансового та податкового обліку та формування звітності за результатами господарської діяльності, надання знань щодо порядку складання студентами фінансової, податкової та статистичної звітності, формуванню творчого підходу у прийнятті оптимальних управлінських рішень з урахуванням об'єктивних і суб'єктивних чинників

Основними завданнями вивчення дисципліни “Фінансова звітність підприємств” є:

- вивчення принципів і системи організації бухгалтерського та податкового обліку;
- набуття практичних навичок, опрацювання методики заповнення показників звітності,
- набуття навичок використання облікової інформації при складанні звітності підприємств.
- прийняття управлінських рішень з урахуванням їх економічних наслідків;
- вміння формувати економічну стратегію;
- групування інформації у розрізі окремих податків та їх груп з метою формування податкової та фінансової звітності.

Після вивчення дисципліни студенти повинні:

знати :

- методологічну і організаційну роль звітності як невід'ємного елемента всієї системи бухгалтерського обліку;
- знати загальні принципи та механізм оподаткування суб'єктів господарювання за загальною та спрощеною системою оподаткування;
- методику накопичення та узагальнення фінансової та не фінансової інформації;
- особливості податкового законодавства з метою формування податкової звітності.

вміти:

- перевіряти узгодженість показників різних форм звітності; проводити виправлення помилок, допущених при складанні звітності.
- диференціювати інформацію відповідно до її користувачів: зовнішніх та внутрішніх;
- застосовувати знання для практичного застосування при складанні фінансової, податкової, статистичної звітності та звітності до органів соціального страхування;
- акумулювати облікові та необлікові дані з податкового відображення господарських операцій;
- групувати облікову інформацію у розрізі окремих податків та платежів;

- перевіряти узгодженість показників різних форм звітності;
- проводити виправлення помилок, допущених при складанні звітності.
- формувати внутрішню звітність та аналізувати інформацію з метою надання її управлінцям різних рівнів для прийняття рішень.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I

«МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ»

Тема 1. Значення, суть звітності та вимоги до її складання.

Державне регулювання системи бухгалтерського обліку та звітності в Україні. Якісні характеристики та принципи підготовки фінансової звітності. Розкрито законодавче та нормативно-правове регулювання звітності підприємства, мету її складання, інформаційні потреби користувачів, види, склад і класифікацію звітності, якісні характеристики, принципи складання, вплив облікової політики підприємства на показники звітності, підготовку даних для складання звітності, порядок розглядання, подання та оприлюднення звітності, терміни її зберігання. Узагальнення; за обсягом; за охопленням; за способом відправки. Основні форми фінансової звітності. Суть звітності та вимоги до її складання. Організація підготовки, порядок та терміни подання фінансових звітів.

Фінансова звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності. Розгляд підприємств, які зобов'язані складати відповідно до законодавства фінансову звітність за міжнародними стандартами, а також ті підприємства, які прийняли таке рішення (закріплене в обліковій політиці) самостійно.

Тема 2. Баланс (звіт про фінансовий стан) (форма № 1).

Законодавчо-нормативне регулювання Балансу (звіту про фінансовий стан) (форми № 1). Суть звіту та вимоги до її складання. Організація підготовки, порядок та терміни подання форми 1. Склад та елементи фінансової звітності: баланс (звіт про фінансовий стан) (далі – баланс), Загальна характеристика та порядок складання форми №1 “Баланс”. Загальні положення балансу. Порядок та техніка складання балансу підприємства. Загальні вимоги звіту «Баланс (звіт про фінансовий стан)». Порядок та техніка складання балансу підприємства.

Тема 3. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2).

Законодавчо-нормативне регулювання Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма № 2). Організація підготовки, порядок та терміни подання форми 2.

Зміст структура звітності, розділи звіту ф.2. Відображення статей у розділі фінансові результати. Відображення статей у розділі сукупний дохід. Відображення статей у розділі елементи операційних витрат. Відображення статей у розділі розрахунків показників прибутковості акцій

Тема 4. Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом ф.3), (за непрямим методом ф. 3-н).

Законодавчо-нормативне регулювання Звіту про рух грошових коштів (за прямим методом ф.3), (за непрямим методом ф.3-н). Організація підготовки, порядок та терміни подання форми 3, форми 3-н. Обґрунтування необхідності складання звіту про рух грошових коштів. Призначення звіту про рух грошових коштів. Вимоги П(С)БО 4 до звіту про рух грошових коштів. Порядок та техніка складання звіту про рух грошових коштів. Розкриття інформації про рух грошових коштів.

Тема 5. Звіт про власний капітал (форма 4).

Законодавчо-нормативне регулювання Звіту про власний капітал (форма 4). Організація підготовки, порядок та терміни подання форми. Обґрунтування необхідності складання звіту про власний капітал. Призначення звіту про власний капітал. Складові власного капіталу. Порядок та техніка складання. Заповнення звіту про власний капітал за рядками. Заповнення звіту за графами. Розкриття інформації про власний капітал у примітках до звіту.

Змістовий модуль II

«ІНШІ ВИДИ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ»

Тема 6. Примітки до фінансових звітів (форма 5).

Законодавчо-нормативне регулювання форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Організація підготовки, порядок подання фінансової звітності користувачам відповідно до чинного законодавства. Загальні положення щодо приміток до фінансової звітності. Структура та порядок складання форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності». Порівняння показників звітності.

Тема 7. Фінансова звітність за сегментами (форма 6)

Законодавчо-нормативне регулювання Фінансової звітності за сегментами (Форма №6). Організація підготовки, порядок подання фінансової звітності користувачам відповідно до чинного законодавства. Загальні положення звітності за сегментами. Визначення звітних сегментів. Визначення доходів і витрат звітних сегментів. Визначення активів і зобов'язань за звітними сегментами.

Тема 8. Особливості заповнення “Фінансового звіту суб’єкта малого підприємництва”

Зміст і форми Фінансового звіту суб’єкта малого підприємництва в складі Балансу (форма N 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма N 2-м) та порядок заповнення його статей, а також зміст і форму Спрощеного фінансового звіту суб’єкта малого підприємництва в складі Балансу (форма N 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма N 2-мс) та порядок заповнення його статей. Суть звітності та вимоги до її складання. Організація підготовки, порядок та терміни подання фінансових звітів.

Тема 9. Консолідована фінансова звітність (самостійно).

Порядок складання консолідованої фінансової звітності. Форми консолідованої звітності: Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан) Форма N 1-к ; Консолідований звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) Форма N 2-к Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) Форма N 3-к; Консолідований звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом) Форма N 3-кн; Консолідований звіт про власний капітал Форма N 4-к. Загальні принципи та сфера застосування консолідованої фінансової звітності. Методика складання консолідованої фінансової звітності. Загальні вимоги до складання консолідованої фінансової звітності. Принципи консолідації. Чисті активи. Власний капітал. Фінансові інвестиції. Нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньо групових операцій. Розкриття інформації щодо консолідованої фінансової звітності.

Змістовий модуль III

«СКЛАД ТА ЗМІСТ ПОДАТКОВОЇ ТА ІНШОЇ ЗВІТНОСТІ»

Тема 10. Загальні вимоги та порядок подання податкової звітності

Склад та зміст податкової звітності. Загальні вимоги до подання та прийняття податкової звітності. Порядок подання електронної податкової звітності. Склад та порядок оформлення декларації з податку на додану вартість. Методика розрахунку податку на прибуток підприємства. Загальні положення складання декларації з податку на прибуток. Порядок заповнення декларації з податку на прибуток. Загальні вимоги до звітності з податку на доходи щодо найманих працівників. Методика оформлення податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку. Порядок виправлення помилок в податковому розрахунку 1-ДФ. Порядок заповнення звітності з податку з доходів щодо найманих працівників, форма № 1-ДФ. Строки подання звіту з податку на доходи фізичних осіб.

Звітність щодо податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів. Звітність з використання реєстраторів розрахункових операцій. (самостійно). Звітність щодо зборів на

геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету. Звітність та розрахунки плати за спеціальне використання водних ресурсів. Звітність щодо зборів за забруднення навколишнього природного середовища. Звітність щодо земельного податку. Звітність щодо зборів на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Тема 11. Зміст та порядок складання і подання звітності за місцевими податками і зборами, неподатковими платежами (самостійно).

Місцеві податки та збори. Сутність спрощеної системи оподаткування. Податковий облік і звітність суб'єктів малого підприємництва. Єдиний податок, платники єдиного податку. Строки подання звіту. Звіт про податок з реклами. Інші звітність за місцевими податками і зборами, неподатковими платежами.

Тема 12. Звітність до Фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування та характеристика окремих форм статистичної звітності складання і подання.

Збір єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для фізичних та юридичних осіб. Звітність до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Звітність до Фонду соціального страхування на випадок безробіття. Звітність до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

Регламентация статистичної звітності та перелік основних форм статистичної звітності підприємств. Зміст та порядок складання форми 1-ПП (квартальна, річна). Звітність підприємств торгівлі та громадського харчування. Порядок складання Звіту з праці (Ф. 1-ПВ). Методика заповнення звіту про використання робочого часу. Особливості складання звіту 1-підприємство. Порядок складання звіту про стан і використання основних засобів підприємства (Ф. 11-03).

Тема 13. Аналіз показників звітності (самостійно).

Сутність, завдання та методи аналізу фінансових звітів. Аналіз бухгалтерського балансу. Оцінка звіту про фінансові результати. Аналіз звіту про рух грошових коштів. Оцінка звіту про власний капітал. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. МЕТОДИКА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ							
Тема 1. Значення, суть звітності та вимоги до її складання	8	2	-	-	3	3	-
Тема 2. Баланс (звіт про фінансовий стан) (форма № 1).	12	2	3	-	3	4	-
Тема 3. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2).	10	1	2	-	4	3	-
Тема 4. Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом ф.3), (за непрямим методом ф. 3-н).	10	2	1	-	3	4	-
Тема 5. Звіт про власний капітал (форма № 4).	8	1	1	-	3	3	-
Разом за змістовим модулем 1	48	8	7		16	17	-
Змістовий модуль 2. ІНШІ ВИДИ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ							
Тема 6. Примітки до фінансових звітів (форма 5).	13	2	2	-	4	5	-
Тема 7. Фінансова звітність за сегментами (форма 6).	12	2	2	-	4	4	-
Тема 8. Особливості заповнення “Фінансового звіту суб’єкта малого підприємництва”	12	2	2	-	4	4	-
Тема 9. Консолідована фінансова звітність	12	2	1	-	4	5	-
Разом за змістовим модулем 2	49	8	7	-	16	18	-
Змістовий модуль 3. СКЛАД ЗМІСТ ПОДАТКОВОЇ ТА ІНШОЇ ЗВІТНОСТІ							
Тема 10. Загальні вимоги та порядок подання податкової звітності	12	2	2	-	4	4	
Тема 11. Зміст та порядок складання і подання звітності за місцевими податками і зборами, неподатковими платежами	14	4	2	-	4	4	
Тема 12. Звітність до Фондів загальнообов’язкового державного соціального страхування та характеристика окремих форм статистичної звітності	12	2	2	-	4	4	
Тема 13. Аналіз показників звітності	9	-	-	-	4	5	

Разом за змістовим модулем 3	47	8	6	-	16	17	-
Разом	144	24	20	-	48	52	-

5. Теми практичних занять

Таблиця 3

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема практичного заняття 1. Баланс (звіт про фінансовий стан) (форма № 1) Практичного заняття 1. 1. Загальні положення балансу 2. Порядок та техніка складання балансу підприємства. Загальні вимоги 4. Опитування за темами лекційного заняття 1.	2
2	Тема практичного заняття 2. Баланс (звіт про фінансовий стан) (форма № 1) 1. Порядок та техніка складання балансу підприємства. 1. Порядок та техніка складання балансу підприємства. 2. Опитування за темами лекційного заняття 1, 2.	1
3	Тема практичного заняття 3. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2). 1. Звіт про фінансові результати. Характеристика та загальні вимоги. 2. Порядок складання звіту про фінансові результати. 3. Опитування за темами лекційного заняття 3.	2
4	Тема практичного заняття 4. Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом ф.3), (за непрямим методом ф. 3-н). Обґрунтування необхідності складання звіту про рух грошових коштів 2. Призначення звіту про рух грошових коштів 3. Порядок та техніка складання звіту про рух грошових коштів 4. Опитування за темами лекційного заняття 4.	2
5	Тема практичного заняття 5. Звіт про власний капітал (ф. № 4). 1. Обґрунтування необхідності складання звіту про власний капітал 2. Призначення звіту про власний капітал 3. Складові власного капіталу 4. Порядок та техніка складання 5. Опитування за темами лекційного заняття 5.	1
6	Тема практичного заняття 6. Примітки до фінансових звітів. 1. Загальні положення щодо приміток до фінансової звітності 2. Структура та порядок складання форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності». 4. Порівняння показників звітності 5. Опитування за темами лекційного заняття 6.	2
7	Тема практичного заняття 7. Фінансова звітність за сегментами (2 год.). 1. Загальні положення звітності за сегментами 2. Визначення звітних сегментів 3. Визначення доходів і витрат звітних сегментів 4. Визначення активів і зобов'язань за звітними сегментами 5. Опитування за темами лекційного заняття 7.	2
8	Тема практичного заняття 8. Особливості заповнення “Фінансового звіту суб’єкта малого підприємництва”	2

	<p>1. Особливості складання активу Балансу (Форма 1 -М)</p> <p>2. Особливості формування статей пасиву.</p> <p>3. Порядок заповнення розділу 1 Звіту про фінансові результати (ф. №2 -М).</p> <p>4. Особливості формування статей активу та пасиву (Форма 1 -мс)</p> <p>5. Порядок заповнення розділу 1 Звіту про фінансові результати (ф. №2 -мс).</p> <p>6. Опитування за темами лекційного заняття 8.</p>	
9	<p>Тема практичного заняття 9. Загальні вимоги та порядок подання податкової звітності</p> <p>1. Склад та зміст податкової звітності.</p> <p>2. Звітність з податку на додану вартість.</p> <p>3. Опитування за темами лекційного заняття 9.</p>	2
10	<p>Тема практичного заняття 10. Загальні вимоги та порядок подання податкової звітності</p> <p>1. Звітність податку на прибуток підприємства.</p> <p>2. Звітність з податку на доходи фізичних осіб</p> <p>3. Загальні вимоги до подання та прийняття податкової звітності.</p> <p>4. Звітність щодо податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів.</p> <p>2. Звітність з використання реєстраторів розрахункових операцій. (самостійно).</p> <p>3. Звітність та розрахунки плати за спеціальне використання водних ресурсів.</p> <p>4. Звітність щодо земельного податку.</p> <p>5. Опитування за темами лекційного заняття 9-11.</p>	2
11	<p>Тема практичного заняття 11. Збір єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та характеристика окремих форм статистичної звітності.</p> <p>1. Особливості звітності до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.</p> <p>2. Звітність з єдиного соціального внеску.</p> <p>3. Звітність до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.</p> <p>Порядок складання Звіту з праці (Ф. 1-ПВ).</p> <p>4. Опитування за темами лекційного заняття 12-13.</p>	2
	Разом	20

2. Самостійна робота

Таблиця 4

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Загальні вимоги до складання фінансової звітності.</p> <p>1. Складання фінансової звітності відповідно до національних стандартів обліку.</p> <p>2. Виправлення помилок у фінансовій звітності.</p>	2
2	<p>Тема 2. Порядок та техніка складання фінансової звітності (форми № 1-4) .</p> <p>1. Зміст статей балансу відповідно до МСБО.</p> <p>2. Перевірка порівнянності показників балансу.</p>	4

	<p>3. Зміст статей звіту про фінансові результати за МСБО.</p> <p>4. Зміни у структурі власного капіталу. Заповнення Звіту при змінах структури капіталу.</p> <p>5. Облікова політика на підприємстві та її вплив на показники фінансової звітності.</p> <p>6 Розкриття інформації у примітках до фінансової звітності.</p>	
3	<p>Тема 3. виправлення помилок у формах фінансової звітності.</p> <p>1. Зміни у фінансовій звітності внаслідок подій після дати балансу.</p> <p>2. Облікові оцінки, облікова політика та зміни в ній.</p>	4
4	<p>Тема 4. Особливості заповнення «Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва»</p> <p>1. Законодавче регулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва.</p> <p>2. Форми бухгалтерського обліку на малих підприємствах.</p> <p>3. Зарубіжний досвід ведення обліку і складання фінансової звітності на малих підприємствах.</p>	3
5	<p>Тема 5. Консолідована фінансова звітність</p> <p>1. Загальні вимоги до складання консолідованої фінансової звітності.</p> <p>2. Порядок складання консолідованої фінансової звітності.</p>	4
6	<p>Тема 6. Загальні вимоги та порядок подання податкової звітності.</p> <p>1. Загальні вимоги до подання та прийняття податкової звітності.</p> <p>2. Відповідальність за порушення порядку та строків подання податкової звітності.</p> <p>3. Види податкових перевірок. Умови допуску контролюючих органів до проведення перевірок.</p>	4
7	<p>Тема 7. Звітність з податку на додану вартість.</p> <p>1. Формування додатків до Декларації з ПДВ.</p> <p>2. Порядок виправлення помилок допущених у Декларації з податку на додану вартість.</p> <p>3. Реєстрація платників ПДВ.</p> <p>4. Відшкодування ПДВ з бюджету.</p>	3
8	<p>Тема 8. Звітність з податку на прибуток підприємства</p> <p>1. Формування додатків до Декларації податку на прибуток.</p> <p>2. Порядок виправлення помилок допущених у Декларації з податку на прибуток.</p> <p>3. Узгодженість показників Звіту із Декларацією про прибуток підприємства.</p>	4
9	<p>Тема 9. Звітність з податку на доходи фізичних осіб.</p> <p>1. Порядок виправлення помилок в податковому розрахунку 1-ДФ.</p> <p>2. Відповідальність та санкції за неправильність заповнення звітності з податку на доходи фізичних осіб</p>	4
10	<p>Тема 10. Загальні вимоги та порядок подання інших форм податкової звітності</p> <p>1. Звітність щодо податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів.</p> <p>2. Звітність з використання реєстраторів розрахункових операцій. (самостійно).</p> <p>3. Звітність щодо зборів на геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету.</p> <p>4. Звітність та розрахунки плати за спеціальне використання водних ресурсів.</p> <p>5. Звітність щодо зборів за забруднення навколишнього природного</p>	4

	середовища. 6. Звітність щодо земельного податку. 7. Звітність щодо зборів на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.	
11	Тема 11. Зміст та порядок складання і подання звітності за місцевими податками і зборами, неподатковими платежами. 1. Місцеві податки та збори. 2. Звіт про податок з реклами. 3. Звітність фізичних та юридичних осіб з єдиного податку.	4
12	Тема 12. Звітність до Фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. 1. Особливості звітності до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування (єдиний соціальний внесок). 2. Загальні вимоги щодо оформлення, виправлення помилок та своєчасного подання звітності до Фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.	4
13	Тема 13. Характеристика окремих форм статистичної звітності складання і подання. 1. Структура статистичної звітності. 2. Порядок затвердження і подання статистичної звітності. 3. Особливості складання звіту 1-підприємство. Порядок складання звіту про стан і використання основних засобів підприємства (Ф. 11 -03). 4. Штрафні санкції за несвоєчасність подання статистичної звітності.	4
14	Тема 14. Аналіз показників звітності (самостійно). 1. Сутність, завдання та методи аналізу фінансових звітів. 2. Аналіз бухгалтерського балансу. 3. Оцінка звіту про фінансові результати. 4. Аналіз звіту про рух грошових коштів. 5. Оцінка звіту про власний капітал. 6. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості підприємства.	4
	Разом	52

3. Індивідуальні завдання

Загальні вимоги до виконання:

1. індивідуальне завдання повинно мати практичне спрямування та носити творчий, дослідницький характер;
2. тип індивідуального завдання – реферат;
3. виконується ІНДЗ з додержанням всіх технічних вимог до письмових робіт. Текст має бути надрукований на принтері через 1,5 міжрядкових інтервали на одному боці аркуша білого паперу формату А4. Шрифт Times New Roman, 14 пт. Текст розміщується на сторінці, яка обмежується полями: ліве – 25 мм, нижнє, верхнє – 20 мм, праве – 15 мм. За обсягом ІНДЗ має складати 15-20 сторінок. ІНДЗ починається з титульного аркуша, за ним розміщують послідовно: зміст ІНДЗ, основний текст (з підзаголовками відповідно до змісту роботи), список використаних джерел (не менше 15), посилання на джерело інформації – обов'язкове;

4. оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання:

Таблиця 5

Рівень виконання ІНДЗ	К-ть балів
ІНДЗ виконано відмінно: повно висвітлена тема із сформульованими власними висновками (з них: 2 – оформлення, 4 – захист, 6 – зміст.)	5-6
Недостатньо повно висвітлена тема із нечітко сформульованими власними висновками	3-4
Задовільне виконання ІНДЗ – неповно висвітлено тему без власних висновків студента	2
Тема висвітлена без чіткого розуміння сутності дослідження	1

5. тематика рефератів:

1. Фінансова звітність в системі управління підприємством.
2. Узгодження прибутку підприємства за даними бухгалтерського обліку та податкового обліку.
3. Вплив інструментів облікової політики на показники фінансової звітності.
4. Принципи консолідації фінансових звітів.
5. Складання та подання фінансових звітів.
6. Організація підготовки та подання фінансових звітів.
7. Особливості інвентаризації окремих активів та зобов'язань.
8. Методика складання Балансу та Звіту про фінансові результати.
9. Порядок складання третього розділу Звіту про фінансові результати “Розрахунок показників прибутковості акцій”.
10. Методика складання Звіту про власний капітал.
11. Методика складання Звіту про рух грошових коштів
12. Призначення і склад приміток до фінансової звітності.
13. Державне регулювання складання фінансової звітності в Україні.
14. Звіт про рух грошових коштів: економічний зміст основних термінів.
15. Структура звітної форми Приміток та періодичність їх подання.
16. Консолідована фінансова звітність.
17. Суть і призначення статистичної звітності.
18. Структура статистичної звітності.
19. Обов'язкова статистична звітність .
20. Статистична звітність промислового підприємства.
21. Статистична звітність при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
22. Статистична звітність торговельного підприємства.
23. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва.
24. Звіт про суми пільг отриманих по оподаткуванню.
25. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування: види звітних форм, порядок заповнення, періодичність подання.
26. Податок на додану вартість: види звітних форм порядок заповнення, відповідальність за несвоєчасне подання.

27. Декларація з податку на прибуток підприємства: структура, порядок складання та подання.
28. Розрахунок сплати єдиного податку суб'єктами малого підприємництва.
29. Розрахунок земельного податку: види звітних форм.
30. Розрахунок комунального податку.
31. Суть і призначення податкової звітності, її структура, порядок складання і подання.
32. Відповідальність за правильність заповнення і своєчасність подання податкової звітності.
33. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва: законодавче регулювання, структура, порядок заповнення і подання.
34. Методика та технологія проведення внутрішнього аудиту фінансових результатів та фінансової звітності на базі застосування сучасних автоматизованих інформаційних систем.
35. Розміщення облікового апарату й організація робочих місць. Самоорганізація роботи виконавців.
36. Перспективи розвитку та удосконалення автоматизованих систем облікового, аналітичного та контрольного процесів на виробничих підприємствах.
37. Загальні вимоги та порядок подання інших форм податкової звітності.
38. Зміст та порядок складання і подання звітності за місцевими податками і зборами, неоподаткованими платежами.
39. Особливості побудови обліку та формування звітності малих підприємств.
40. Особливості формування, подання податкової звітності.

4. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний (лекція);
- репродуктивний метод (відтворення матеріалу на практичних заняттях із використанням різноманітних вправ та форм самоконтролю);
- дослідницький метод;
- ділова гра.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання є іспит. Кожен білет включає два теоретичних питання та тести.

Питання для підсумкового контролю:

1. Сутність фінансової звітності та її види.
2. Класифікація звітності підприємств.
3. Принципи складання фінансової звітності.
4. Порядок та техніка складання балансу підприємства. Загальні вимоги.
5. Порядок виправлення помилок у бухгалтерському обліку та внесення змін до фінансової звітності.
6. Структура та порядок складання форми №5 “Примітки до річної фінансової звітності”.
7. Загальні положення звітності за сегментами, визначення звітних сегментів.
8. Методика складання звіту про власний капітал.
9. Методика визначення руху грошових коштів від операційної діяльності.
10. Характеристика методів заповнення “Звіту про рух грошових коштів”.
11. Основні етапи підготовки річної фінансової звітності.
12. Методика складання II, III розділу “Звіту про фінансові результати”.
13. Методика складання I розділу “Звіту про фінансові результати”.
14. Порядок визначення фінансових результатів, Ф №2.
15. Особливості заповнення статей зобов'язань балансу підприємства.
16. Особливості заповнення статей власного капіталу балансу підприємства.
17. Особливості заповнення статей оборотних активів балансу підприємства.
18. Особливості заповнення статей необоротних активів балансу підприємства.
19. Склад фінансової звітності, її характеристика.
20. Користувачі фінансової звітності.
21. Загальні вимоги до складання фінансової звітності, .
22. Зміни в обліковій політиці та їх відображення у фінансовій звітності.
23. Перевірка взаємопов'язаності форм фінансової звітності.
24. Порядок виправлення помилок щодо податку на додану вартість.
25. Порядок виправлення помилок щодо податку на прибуток.
26. Відповідальність осіб за несвоєчасне подання фінансової звітності.
27. Відповідальність осіб за несвоєчасне подання податкової звітності.
28. Методика складання Декларації про ПДВ і порядок її складання і подання.
29. Облік доходів, які відображені в Декларації з податку на прибуток.

30. Методика нарахування амортизації основних фондів і нематеріальних активів та відображення її в податковій звітності.

31. Особливості визначення оподаткованого прибутку підприємства та відображення його у податковій звітності.

32. Методика заповнення податкової декларації про прибуток підприємства та порядок її подання.

33. Механізм виправлення помилок допущених у Декларації з податку на прибуток підприємства.

34. Порівняння показників фінансової звітності.

35. Особливості складання активу Балансу (Форма 1 -М)

36. Особливості формування статей пасиву.

37. Порядок заповнення розділу 1 Звіту про фінансові результати (ф. №2 -М)

38. Заповнення показників 2-го розділу “Елементи операційних витрат”.

39. Порівнянність показників форм квартальної фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва.

40. Порядок складання консолідованої фінансової звітності.

41. Склад та зміст податкової звітності.

42. Загальні вимоги до подання та прийняття податкової звітності.

43. Порядок подання електронної податкової звітності.

44. Строки подання фінансової звітності.

45. Відповідальність за порушення порядку та строків подання податкової звітності.

46. Суть та методика розрахунку податку на додану вартість.

47. Джерела інформації для складання декларації з податку на додану вартість.

48. Склад та порядок оформлення декларації з податку на додану вартість.

49. Методика розрахунку податку на прибуток підприємства.

50. Загальні положення складання декларації з податку на прибуток.

51. Порядок заповнення декларації з податку на прибуток.

52. Загальні вимоги до звітності з податку на доходи фізичних осіб.

53. Методика оформлення податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку.

54. Порядок виправлення помилок в податковому розрахунку 1-ДФ.

55. Звітність щодо податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин та механізмів.

56. Особливості звітності до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

57. Розрахунок суми страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

58. Звітність до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

59 Звітність до Фонду соціального страхування на випадок безробіття.

60. Звітність до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

61. Регламентація статистичної звітності та перелік основних форм статистичної звітності підприємств.

62. Статистична звітність при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

63. Порядок та техніка складання інших форм звітності

64. Сутність, завдання та методи аналізу фінансових звітів.

65. Аналіз ліквідності та фінансової стійкості підприємства.

6. Методи та засоби діагностики успішності навчання

У процесі вивчення дисципліни «Фінансова звітність підприємств» використовуються наступні методи діагностики успішності навчання:

- поточне опитування;
- розв'язування тестових завдань;
- розв'язування задач та заповнення фінансової, податкової та інших форм звітності;
- підсумкове оцінювання по кожному змістовому модулю;
- оцінювання виконання ІНДЗ.

7. Розподіл балів та критерії оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Фінансова звітність підприємств» використовуються такі методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне тестування та опитування, перевірка виконання практичних завдань;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- оцінювання виконання ІНДЗ;
- підсумковий іспит.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Звітність підприємств» студент може набрати двома способами: з урахуванням балів, набраних за результатами модульних контрольних робіт без здачі іспиту та без урахування цих балів, але зі здачею письмового іспиту. В першому випадку поточна семестрова оцінка визначається як сума трьох складових:

- сумарної кількості балів за поточне оцінювання з відповідних тем (макс. 36 балів);
- сумарної кількості балів за модульні контрольні роботи (макс. 60 балів).

У другому випадку (якщо студент протягом семестру не набрав 75 балів або хоче підвищити свій рейтинг – бали за модульні контрольні роботи не враховуються) – визначається як сума трьох складових:

- сумарної кількості балів за поточне оцінювання з відповідних тем (макс. 33 балів);
- оцінки за індивідуальну роботу (макс. 6 балів);
- оцінки за письмовий іспит (макс. 60 балів, з них по 20 балів за кожне з двох теоретичних питань та по 20 балів за розв'язок тестів).

- Таблиця 6

Поточний контроль (макс = 40 балів)												Модульний контроль (макс = 60 балів)			Загальна кількість балів	
Модуль 1									Модуль 2	Модуль 3						
Змістовий модуль 1 (12 б)				Змістовий модуль 2 (12б)				Змістовий модуль 3 (10 б)				МКР 1	МКР 2	МКР 3		
T1,2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T 10	T 11	T 12	T13					
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	6	20	20	20	100

Відповіді за поточним тестуванням оцінюються по 2 бали за кожну тему. За змістовий модуль виставляється сума балів, одержаних на практичних. Після змістових модулів проводяться модульні контрольні роботи, які оцінюються в 20 балів кожна.

Індивідуальне завдання оцінюється в 6 балів.

Шкала оцінювання:

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D		
60 - 66	E	Задовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
1 – 59	Fx	Незадовільно	

8. Методичне забезпечення

1. Букало Н.А. Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Звітність підприємств» для студентів денної форми навчання / Н.А. Букало.. Луцьк : РВВ „Вежа” ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. – 56 с.

2. Букало Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансова звітність підприємств» для студентів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит» денної та заочної форми навчання. / Н.А. Букало Луцьк : РВВ „Вежа” ВНУ ім. Лесі Українки, 2012. – 152 с.

3. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Фінансова звітність підприємств» для студентів денної та заочної форми навчання Спеціальність: 6.030509 – «Облік і аудит»/ Луцьк : РВВ „Вежа” ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. – 88 с.

9. Список джерел

1. Вдовенко Н. Проблеми податкового та бухгалтерського обліку / Надія Вдовенко // Науковий вісник Академії ДПС України. – 2009. – № 2. – С. 213-219.

2. Воскресенская Н. В. Исторические предпосылки разделения бухгалтерского и налогового учета в современной отечественной учетной практике / Н. В. Воскресенская // Вестник Чувашского университета. – 2010. – № 4. – С. 335-339.

3. Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з міжнародними стандартами. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_oif/2012_9_3/60.pdf.

4. Голубка Я. Податкові наслідки впровадження Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в Україні [Електронний ресурс] / Я. Голубка // Економічний аналіз. – 2008. – № 3 (19). – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2008_3/pdf/golubka.pdf

5. Гордієнко Н. І. Облік зовнішньоекономічної діяльності. : [посібн.] / Н. І. Гордієнко, М. Ю. Карпушенко. – Харків – ХНАМГ, 2006. – 324 с.

6. Данілов О. Д. Проблеми справляння акцизного збору та шляхи їх усунення / О. Д. Данілов, Т. В. Паєнтко // Фінанси України. – 2011. – № 5. – С. 58-63

7. Деякі питання ведення обліку податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету : постанова Кабінету Міністрів України : від 16.02.2011 р. № 106 // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 32.

8. Добрик Л. О. ПДВ в Україні: Проблеми адміністрування та напрями вдосконалення / Л. О. Добрик, А. А. Літовченко // Інвестиції: практика і досвід. - № 14. – 2011. – С. 34 – 36.

9. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-XIV (із змінами №5463 від 16.10.2012р.). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
10. Експорт та імпорт товарів: новий податковий облік // Газета «Бухгалтерський тиждень» № 20 від 16 травня 2011р.
11. Експортні операції: бухгалтерський та податковий облік // Газета «Все про бухгалтерський облік» Зміст № 61 від 04.07.2011.
12. Налог с доходов физических лиц 2012. Что такое подоходный налог в Украине. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.juridicheskij-supermarket.ua/page_income-tax.html
13. Науково-практичний коментар до Податкового Кодексу України: в 3 т. – Т. 3. / кол. авт. за заг. ред. М. Я. Азарова. – К.: Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. – 725 с.
14. Науково-практичний коментар до Податкового Кодексу України: в 3 т. – Т. 3. / Кол. авт. За заг. ред. М. Я. Азарова. – К.: Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. – 725 с.
15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України №73 від 07.02.2013р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
16. Костенко Т. Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: [навч. пос. – 2-ге вид., перероб. та доп.] / Т.Д. Костенко, Є.О.Підгора, В.С.Рижиков, В.А.Панков, А.А.Герасимов, В.В.Ровенська. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 400 с.
17. Котляр М. Л. Методи та прийоми аналізу фінансового стану підприємства / М.Л. Котляр // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць – 2008 – № 5 – С. 57–61.
18. Лагун М. І. Послідовність проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємства / М.І. Лагун // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць – 2006 – № 6 – С. 31–36.
19. Лень В. С. Звітність підприємства: навч. пос. / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – К.: Каравела, 2010 – 672 с.
20. Миколайчук Л. З. Порівняльна характеристика бухгалтерського та податкового обліку фінансових результатів і шляхи їх гармонізації // Ужгородський ун-т. Науковий вісник. Серія: економіка. – Ужгород, 2010. –

Спецвипуск. 29. ч. 1. – С. 82-85.

21. Мінаєва О. М. Правове регулювання податкового обліку в Україні : автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. юрид. Наук : 12.00.07 «адміністративне право и процес; фінансове право; інформаційне право» / О. М. Мінаєва. – Х. : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2007. – 23 с.

1. Молієва Н. В. Удосконалення бухгалтерського та податкового обліку основних засобів/ Н.В.Молієва // Держава та регіони. Сер. : Державне управління. – 2006. - №1. – С.218-221.

2. Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові оцінки фінансового стану підприємства / В. С. Марцин // Економіка, фінанси, право: інформаційно-аналітичний журнал – 2008 – №7 – С. 26–29.

3. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства / Є. В. Мних – К: КНТЕУ, 2008 – 513 с.

4. Особливості отримання та застосування податкової соціальної пільги. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/2150>

5. Офіційний портал Верховної Ради України, Миттний Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495%D0%B0-17>.

6. Офіційний портал Верховної Ради України, Закон України «Про державну податкову службу в Україні» від 05.07.2012 № 5083-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/509-12>.

7. Податковий кодекс України: чинне законодавство станом на 7 червня 2012 року. – К.: Алеута; Центр учбової літератури, 2012. – 654 с.

8. Податковий кредит з ПДВ: формування та розподілення // Податковий та бухгалтерський облік. – 19 травня. – 2011. – С. 4 – 45.

9. Податок на прибуток підприємств : відповідно до Розділу III Податкового Кодексу України від 02.12.2010 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

10. НП(С)БО 1 – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>П(С)БО 15 – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Мінфіну України від 29.11.99 р. № 290.

11. П(С)БО 16 – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну України від 31.12.99 р. № 318.
12. Семенко Т. М. Особливості розкриття інформації з ПДВ у податковій звітності / Т. М. Семенко // Інвестиції: практика та досвід. - № 11. – 2011. – С. 53 – 55.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 20 “Об’єднання підприємств”: Затв. наказом Мінфіну України від 07.07.99 № 163.
14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 2 “Консолідована фінансова звітність”: // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 25 “Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва”: // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
16. Перехід на міжнародні стандарти звітності . [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://www.google.com.ua/search?q=+http%3A%2F%2Farchive.nbu.gov.ua%2Fportal%2Fsoc_gum%2Fznptdau%2F2012_2_6%2F18-6.
17. Смердов В. Експорт товарів: податковий і бухгалтерський облік / В. Смердов // Податки і бухгалтерський облік. – 2011. – № 84. – С. 24-27.
18. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність: навч. пос. / Н.М. Ткаченко – 5-те вид., допов і перероб. – К.: Алтера, 2011 – 976 с.
19. Хомин П. Податковий облік як результат амбівалентності облікової теорії / П. Хомин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 5. – С. 20-27.

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу навчальну програму з дисципліни

„Фінансова звітність підприємств ”

для студентів спеціальності 6.030509 – «Облік і аудит»

Укладач: доцент кафедри обліку і аудиту Бужало Н.А.

Рецензент: к.е.н., доцент, Кулинич М.Б.

Обсяг робочої навчальної програми дисципліни:

- кількість сторінок – 23;
- кількість питань на іспит – 65;
- кількість літературних джерел – 55.

ЗМІСТ РЕЦЕНЗІЇ:

1. Оцінка відповідності програми методичним вимогам:
 - а) наявність сформульованих знань і вмінь студентів: відповідає вимогам;
 - б) формування мети і завдань дисципліни: відповідають професійному спрямуванню підготовки магістра.
 - в) структура і зміст тематичного курсу: відповідає поставленим вимогам.
 - г) форми контролю та літературні джерела: дозволяють комплексно підійти до вивчення дисципліни.
 - д) формування питань для контрольного опитування, тематика рефератів та завдань для самостійної роботи студентів: передбачені в програмі у відповідності до змісту дисципліни.
 - е) пропонуване унаочнення: не передбачене.
 - ж) програмне забезпечення навчальної дисципліни: вивчення курсу не вимагає програмного забезпечення.
2. Позитивні сторони навчальної програми: вдало підібрана тематика дозволяє комплексно підійти до вивчення курсу.
3. Негативні особливості роботи, інші зауваження: не виявлено.
4. Оцінка робочої навчальної програми дисципліни в цілому: навчальна програма відповідає вимогам та може бути застосована при вивченні курсу.

2013 р.

Рецензент: Кулинич М. Б.